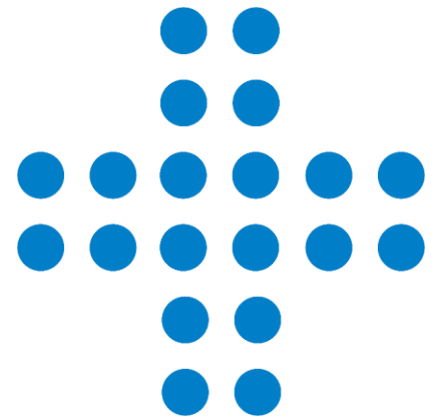

AZ ERASMUS+ AJTÓKAT NYIT

• • • • •
KONFERENCIA
AZ INKLÚZIÓ JEGYÉBEN

Transzlingválás az egyenlő esélyekért:

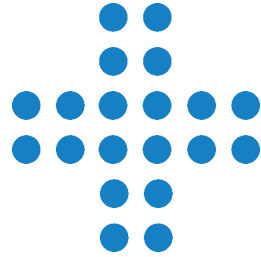
romani beszéd az iskolában

AZ ERASMUS+ AJTÓKAT NYIT – KONFERENCIA AZ INKLÚZIÓ JEGYÉBEN

Heltai János Imre

Károli Gáspár Református Egyetem

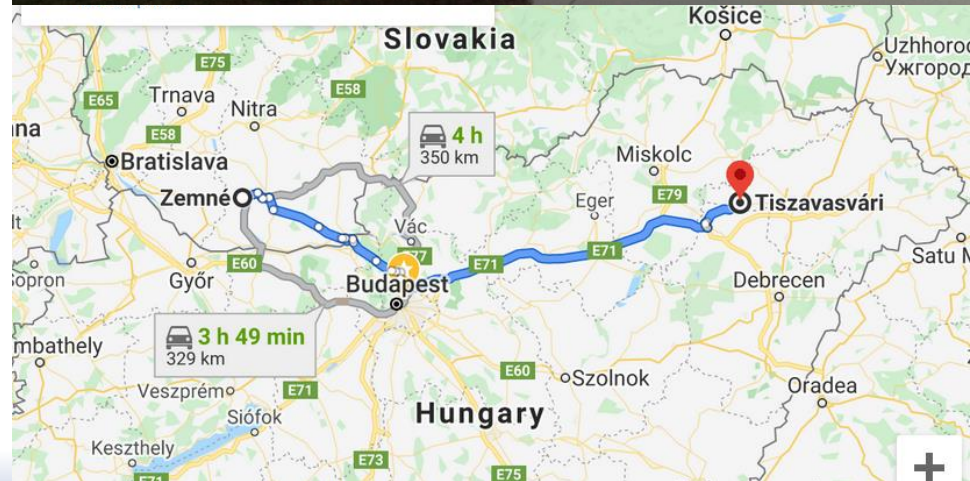
Projektünk

- Kétnyelvű romák beszédét vizsgálja, és a roma tanulók otthoni, nem sztenderdizált nyelvét az iskolai munka részévé teszi, ezzel segítve őket az iskolában
- Megkérdőjelezi azt a hagyományt, ami az iskolát az egynyelvűséggel (kettős egynyelvűséggel) és a sztenderd kizárólagosságával köti össze
- Résztvételi szemléletű, tehát minden érdekelt felet aktívan bevon a kutatási tevékenységekbe (kollaboratív etnográfia)
- A transzlingválás koncepcióján alapul; ez egyszerre nyelvelméleti elképzelés és pedagógiai hozzáállás – középpontban a beszélők, nem a nyelvek!

Helyszínek

- Tiszavasvári, kisváros 12.000 lakossal, ebből kb. 4.000 kétnyelvű roma
- Szímő (Zemné) mintegy 2.400 fős falu, néhány száz kétnyelvű roma lakossal

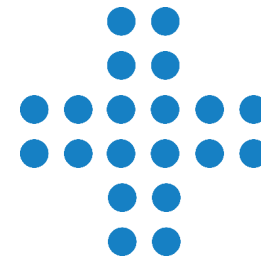

Romani

- Sehol sem tannyelv
- Kevés iskolában oktatják idegen - vagy származási nyelvként
- Transznacionális sztenderdizáció:
 - sztenderd helyett sztenderdek
 - az államjellegű entitás helyett „egyéni törekvések hálózatához” (Matras 2015: 299) kapcsolódik
- Terjednek a sztenderd ideológiák, de nem terjednek el a sztenderd nyelvi formák (Busch 2012, Abercrombie 2018)

Transzlingválás

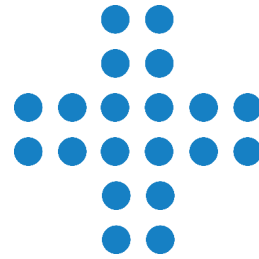
- A beszélést új módon megközelítő koncepció és erre épülő pedagógiai hozzáállás
 - Kiindulópontja az a feltevés, hogy a beszélők nyelvi repertoárja nem osztható nyelvekre, hanem egységes (García 2014)
 - A (néven nevezett) nyelvek szociális értelemben léteznek, körülvesznek minket, mindennapjaink részei
 - Nem szükségszerű „a szociális dualitással összefüggésben kognitív dualitást is feltételezni” (Otheguy, García & Reid 2019, p. 626–627, saját fordításom).
 - A diákok által beszélt minden nyelvet bevon a tanulási folyamatokba
 - Általános nyelvi kompetenciákra koncentrálnak az egyes nyelvekhez kötött kompetenciák helyett

Előzmények

- 2016: nyelvészeti etnográfiai kutatások a tiszavasvári kétnyelvű közösségre koncentrálva
 - A közösségben az elsődleges szocializáció inkább kapcsolódik a romanihoz, mint a magyarhoz
 - A helyi beszédmódok presztízse alacsony
- 2017: A transzlingválás mint pedagógiai orientáció kísérletibevezetése az egyébként magyar tanítási nyelvű iskolába
 - Workshopok, színház, filmkészítés, mesekönyvkészítés
 - <http://translangedu.hu/>
- 2019: Erasmus együttműködés a tiszavasvári eredmények sztenderdizálására és kiterjesztésére

Videótár

- 35 videó egyenként körülbelül 5-10 percesek
- A videók három részből állnak
 - A középpontban egy osztálytermi jelenet áll, kiemelve a tanulás és tanítás olyan fontos pillanatait, amelyeket a transzlingválás jellemez
 - Minden egyes osztálytermi pillanatot bevezetés előz meg, jellemzően attól a tanártól, akinek az osztályát a felvétel mutatja
 - A jelenetet aztán tanárok, kutatók és tanárjelöltek reflexiói kísérik.

Kötet

1.3 A feszültségek és együttműködés perspektívái Tiszavasváriban és Szímőn

Heltai János Imre – Ábri Izabella – Kerekesné Lévai Erika – Lakatos Elisabeth – Lakatos Józsefné Réca – Lakatos Mária Csomma – Lakatos Sára Zsanu – Makula Attiláné Melinda

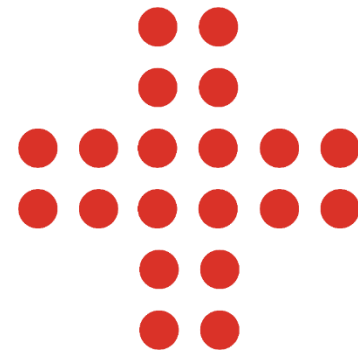
1.3.1 A kutatási helyszíneinken jellemző helyi diskurzusokban a roma vagy nem roma lét megítélése többnyire a lakóhely és/vagy az életmód bizonyos társadalmi (alacsony társadalmi-gazdasági státusz) és kulturális (a roma közösségekhez való tartozás elismerése és megélése) jellemzői mentén történik: a magukat nem romának tekintők jellemzően a társadalmi-gazdasági jellemzőket, a magukat romának tekintők pedig inkább a kulturális jellemzőket hangsúlyozzák a romákról szóló diskurzusokban

1.3.2 Az oláh cigányság nagy része továbbra is a majorosi telepen él egy különálló mikrotársadalmat alkotva, amiben a saját kultúrájukat és az ehhez kapcsolódó gondolkodásukat is megőrizték. Ennek a lakókörnyezetnek a magját a Széles utca és a Keskeny utca jelenti, de hozzá érthető és értendő a korábban nem romák, ma már nagy részben romák lakta környező, vasúton túli utcák. Az tény, hogy ez a zárt közösség is kezd felbomlani, és magán viseli a bomlás mindazon a jegyeit, amit bármilyen más közösség felbomlásakor is tapasztalhatunk. Ez azonban lehet periodikus is; mindenképpen a gazdasági fellendülések és válságok azok, amelyekben másképp viselkedik a közösség. De a visszatérő ciklusoknál már semmi esetre sem hasonlóan, mint az előzőnél.

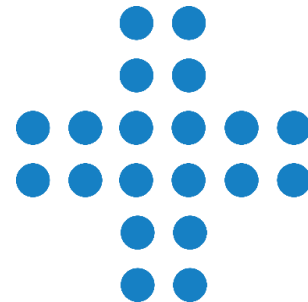
1.3.3 Maga a Keskeny utca is megváltozott, meg maguk a romák is. Sokkal többen vannak egybe, mint valamikor. Egy-egy házban nem lakott ennyire sok ember, vagyis nem laktunk ennyire közel egymáshoz. A szocpolos házak nagyon közel épültek. Régen a vályogházak között nagyobb tér volt, messzebb voltunk egymástól, nem voltunk így összekötve, a gyerekek se. A gyerekek el tudtak egyedül, a saját maguk portáján játszani. Most meg a gyerekek összekeverednek a szomszéd gyerekekkel. Régen mindenki a saját portáján messzebb volt egymástól. Így hamarabb összekapnak a gyerekek.

Hivatkozások

- Abercrombie, Amelia. 2018. Language purism and social hierarchies: Making a Romani standard in Prizren. *Language in Society* 47. 741–761.
- Busch, Brigitta. 2012. Romani zwischen Stigmatisierung und Anerkennung: eine transnationale Sprache im Korsett nationalstaatlicher Bildungssysteme. In Peter Cichon & Konrad Ehlich (eds.), *Eine Welt? Sprachen, Schule und Politik in Europa und anderen Kontinenten*. Wien: Praesens. 71–92.
- García, Ofelia. 2014. Countering the dual: Transglossia, dynamic bilingualism and translanguaging in education. In Rani Rubdy & Lubna Alsagoff (eds.), *The Global-local Interface, Language Choice and Hybridity* 100–118. Bristol: Multilingual Matters.
- Matras, Yaron. 2015. Transnational policy and ‘authenticity’ discourses on Romani language and identity. *Language in Society* 44(3). 295–316.
- Otheguy, Ricardo, Ofelia García & Wallis Reid. 2019. A Translanguaging view of the linguistic system of bilinguals. *Applied Linguistics Review* 10(4). 625–652.

Köszönöm a figyelmet!

<http://www.kre.hu/romanitranslanguaging/>

heltai.janos@kre.hu

